

ВЯЗДА

у камуністычнае партыі (бальшавікоў) Беларусі і Мен. АК КП(б)Б.

Рэдакцыя і галоўн. кантора

1) Рэдактар прымае ад 11—1 гадз. дзін; тэлефон № 10-71. 2) Скартатар рэдакцыі—ад 12 да 2-оо гадзін дзін. тэлеф. № 6-19. 3) Начні рэдактар (друкарня) ад 6 гадз. веч. тэл. № 6-42.

Кіраўн. Гл. Кантора Кантора аб'ястані падлікі тэл. № 761.

ІНДЭКС, 22 ПРАВАДІА

1923 г.

№ 94 (2901)

Кашт асобнага нумару ўсуды 5 кап.

Год выданьня дванаццаты.

Подолатары з рэспубл. сп.

УМОВЫ ПАПІСКІ:

На 1 м-ц 93 к.; на 3 м-цы—2 р. 63 к.; на 6 м-ц—5 р.; на 1 год—9 р. 73 к. Замона адрасу: лясцовага—10 к., інш. гарадняга—20 кп.

Паніскі і аб'ястані прымаюцца: У Гал. Канторы газ. (Грош паворк) ад 9 гадз. рніцы да 3-го гадз. дзін. У адр. 57, Дзялн. Выдавецтва і ва ўсіх пашт.-тэл. нязт. пашт. ПРАКЦЫЯ—Г. МЕНСК, САВЕЦКАЯ, 57.

896. г. ЛЕНИНГРАД
университетская набережная 7/9
Фундамент, Библиотека Лен.Гос.
Университета
Фабр-дека
Зв.1./

9-му зьезду камсамола Беларусі шчырае бальшавіцкае прывітаньне!

СЕНЬНЯ У НУМАРЫ

Замах цьвёрдалобых на камэрцыйныя зносіны з СССР.

Працэс „Грамады“.

Францыя і Нямецчына напярэдадні выбараў.

Па БССР:

Абсталяваньне для Асінстрою. — Пазыка добрабыту г. Менску. — Пабудова трамваю. — Заданьне па рэалізацыі пазыкі ўзмацнення сельскага гаспадаркі выканана поўнасьцю. — Аб'яднаньне менскіх вакзалаў. — Выпуск 1229 новых настаўнікаў.

Артыкулы:

Перадавая — Да 9-га зьезду ЛКСМБ. — Аьбор кандыдатаў у вайсковыя школы і задачы нізавых ячэек партыі і камсамолу. — Новая зямля—новыя людзі. — Старонка літаратуры, крытыкі, мастацтва.

Да 9-га зьезду ЛКСМБ

Сеньня адрываецца 9-ты ўсебеларускі зьезд Камсамолу. Зьезду прадстаіць даць ацэнку таму, як камсамол у апошнія два з літнімі гады выконваў дырэктывы партыі па камуністычным выхаванні мас моладзі. Задачы, пастаўленыя перад камсамолам 9-м зьездам КП(б)Б і 14-тым зьездам УсеКП(б) па прывідзешні у адпаведнасьці форм і метадаў і зместу саюзнай работы з анатраганьнямі мас рабоча-сялянскай моладзі; аб увязцы асабістага і груповага інтарэсу з інтарэсамі цэлай класы; аб ўзмацненьні пралетарскага кіраўніцтва ўнутры саюзу,—уб гэта, блізумоўна, у значнай ступені выканана.

Акруговыя канфэрэнцыі камсамолу, якія адбыліся паўтара-два месяцы таму назад, займаліся падвадзеньнем вынікаў выкананьня пералічаных задат, адначалі палітычны і культурны ўзрост асноўных кадраў рабочай моладзі. Гэты рост праходзіў на ўмовах агульнага гаспадарчага ўдому краіны пры ўсё большым удзяваньні кадраў моладзі ў гаспадарчае будаўніцтва. Канфэрэнцыі адначалі спрыяюцца становішча рабочай моладзі ў прамацловаьні: агутаваньне мас кам-

тыяй. Клясавы вораг ня дрэмле і на ідэалёгічным і культурным франтах. Аб гэтым гаворыць абвастрэньне антыкамітэцкаму сярод моладзі, ўзмацненьне дзейнасьці клерыкалізму. Гэта абавязвае камсамол ва ўнесь рост настаўніц задля камуністычнага выхаваньня мас моладзі. Камуністычна выхаваньне час моладзі ў канкрэтную масу сацыялістычнага будаўніцтва.

Валікам складанасьць камуністычнага выхаваньня заключаецца ў тым, што моладзь, вырастаная пасля Кастрычніка, не заўсёды можа навочна бачыць клясавы ворага. Няма гарадавых, няма спраўнікаў, акадэмічнага наглядачыка, гэтых яскравых выяўнікаў клясавога ворага ў мінулым. Клясавы вораг зараз знаецца з дыктатурай пралетарыату, нярэдка пад прыкрыццём «радетеля» рабочых інтарэсаў (зьядны траўцісты), «ра.етелей» батрацтва і бндвейшага сялянства (кулак з яго лініі «лапалагчы» бедныку пасоннай пазычвай, заворваньнем зямля), «нлвінныя» антысэміцкія жарты, па сутнасьці хавваюць твар клясавога ворага, ня кажучы ўжо аб такіх лўных вора-

Замах цьвёрдалобых на камэрцыйныя зносіны з СССР

Чуткі пра надыходзячую высылку з Англіі сьвецкіх камэрцыйных арганізацый

Манэўр Джойнсона Хікса выкрыт

„Дэйлі Гэральд“ выкрывае згавор кансэрватараў

ЛЕНДАН, 20. Кансэрватыўная „Дэйлі Мейл“ дамагаецца, каб члены камэрцыйных арганізацый СССР у Лендане былі высланы, а маенасьць сьвецкіх банкаў—канфіскавана.

О гав рабочае партыі „Дэйлі Гэральд“ піша, што ўчарашняе запытаньне кансэрватыўнага дэпутата Кіндэрсаі, якое дало повад Хіксу выступіць а сваёю залваю, зьяўляецца наўным вышкім папярэдняй умовы. Наконт цьвёрджаньня Хікса газета зазначае, што банкноты, аб якіх ідзе гутарка, быць можа, і прайшлі праз рускі банк, але што яны ў кожным выпадку вышлі з ангельскага банку. «Таму, ці павінны мы,—піша газета,—прад'явіць дырэктару ангельскага банку абвінавачаньне, што ён бярэ ўдзел у рэвалюцыйнай зьмене асоб, у якіх зьбодзена аброта».

«Трэба зазначыць,—піша газета,—што Хікс выступіла з сваім абвінавачаньнем, якое зазрапае міжнародныя пытаньні самага сур'ёвага характару ў той момант, калі міністр замежных спраў адсутвічае. Якая мэта скрываецца за гэтым раптоўным ударам? Справа Аркоса і не вынікі мы яшчэ памятаем, а таму адка на гэце пытаньне падта іспы. У мінулым годзе справа была дзводзена да разрыву дыпламатычных зносін. Відавочна, няпер мы масам справу з спробаю арабіць праўу камэрцыйных зносін. Той факт, што некалькі тыдняў таму назад у камэрцыйных колах цыр-

Кіраўнікі расійскага банку прапануюць пераканацца ў хлусьлівасьці абвінавачаньняў

ЛЕНДАН, 20. Гэравіч, які выконвае абавязкі старшыні праўдзельнага дэпартамэнта аддзяленьня маскоўскага народнага банку, і старшыня праўдзельнага лндаўскага аддзяленьня банку для расійскага гандлю Таспарсон паслалі міністру ўнутраных спраў ліст з прычыны яго выступленьня на ўчарашнім пасяджэньні палаты вобшчын. Гуравіч зазначае, што маскоўскі на-

Кітайскія навіны Становішча на паўночным франце

ПЕКІН, 20. Паводле вестак японскага агенства, галоўнымі мэля чжэньцзы і шаўдуцзы на вучэжэу Цзыньцзын-Цыкоўскай чыгуўкі адстаілі да Тяньу, які абхольваецца вобшчэмі паўднёвага. Навіны шаўдуцзы самбардыруцца паўднёва і вобшчэ Галоўны горад правінцы Шаньцзы—Цзыньцзын-Фу знаходзіцца пад ударам Амерыканскай мейн. Пекінскае рэкамандавала амерыканцам, якія жывуць у Цзыньцзын-Фу, эвакуавацца ў Цзыньцзын.

ШАНХАЙ, 20. Паводле вестак навінскага агенства, вобшчэ Фан Юй сьня занялі горад Дамін (на поўдні правінцы Чжэньцзын) і наладзілі сувязь з вобшчэмі Чан Кай-шы. Вобшчэ Чан Кай-шы пачалі наступленьне на Тяньцзын і Цзыньцзын-Фу. Пры адступленьні з Даміну войскі Сун-Чуан-Фану, дзводз вестак агонства, пачэсьці будзят страты. Фан Юй сні захавалі 30.000 палонных, 32 палонных гарматы, 60 калібэраў і шмат амуніцыі.

ТОНГ, 20. Паводле вестак, атрыманых японскім вайсковым міністэрствам Сун Чуан-фан паўстаў сугоўчэ муш-

родны банк выконвае банкаўскія апэрацыі ў Англіі ўжо 12 год. Гуравіч катэгарычна заяўляе, што аддзяленьне маскоўскага народнага банку занята вылучна звычайнымі банкаўскімі і камэрцыйнымі апэрацыямі. «Да дзейнасьці банка,—піша Гуравіч,—нікія ірляндцы і іншыя асобы, прыцягнутыя да адважнасьці за пезаконнае напэньне зброі, ня маюць нікіх адносін».

Таспарсон у сваім лісьце катэгарычна адкідае якую-б то ні было сувязь паміж банкам для расійскага гандлю і асобамі, аб якіх успамінаў Хікс. «Нумары ўсіх банкнотаў, якія праходзяць праз банк,—піша Таспарсон, у нас рэгіструюцца, так што заўсёды можна ўстанавіць, адкуль той ці іншы банкнот атрыманы і каму ён выданы. Нашы рахункі кожнага паўгода прапранюцца фірмаю Прайс і Уотархаус і Ко і мы гатовы прадэставіць гэтай фірме, ці якой-небудзь іншай першахласнай бухгалтэрскай фірме поўную магчымасьць азнаёміцца з акалічнасьцямі, пры якіх кожны паасобны банкнот быў намі атрыманы ці выданы. Калі вы навадце нам нумар любога банкноту, дык мы скажам, ці прашоў ён праз нашы рукі і калі тае, дык адкуль мы яго атрымалі і якому банку, якой фірме ці якой асобе мы яго выдалілі. Але мы натуральна нічога ня ведаем аб тым, што адбываецца з ікім-небудзь банкнотам пасля таго, як ён быў выданы ў звычайным дэалавым параску і ня можам узьць на сваё ніякай адка насіць за яго дэс».

Адзін пункт гледжаньня

Мусаліні і польскі міністр замежных спраў Залескі ўстанавілі, што асноўныя палітычныя погляды Італі і Польшчы супадаюць.

Узгодненасьць у поглядах.

ПРАЦЭС „ГРАМАДЫ“

Польскія ўрадавыя колы лічэць арганізацыю працэсу памылковаю

Частка друку схільна вінаватціць былы ўрад (Па тэлефону ад уласнага нарэспандэнта „Звязды“ на працэсе)

Вільня, 21. (7 г. 30 мін. увечары). Чуткі няконт паставілі, што ўрадавыя колы на час спрымаюць баню на працэсе

на ўраст працоўнай дзеятнасці ў асяродкі рабочай моладзі, узрасла яе актыўнасць у справе правядзення рэжыму эканоміі і рацыяналізацыі прамысловасці.

Камсамол вёсці ўсёй сваёй работай на сацыялістычнай перабудове пэўна павялічыў свой аўтарытэт, лічба болей узрасла яго грамадска-палітычная роля ў вёсцы, умацняючы ўплыў на шырокія пласты працоўнай і сялянскай моладзі.

Аднак, супярэчнасці паміж зместам работ і запатрабаванымі мас моладзі далёка нішчэ ня выжыты.

Што камуністычнае выхаванне моладзі, бесспрэчна, мае шэраг буйных недахопаў, аб гэтым гаворыць налічча праяў слабой працоўнай дысцыпліны, наасобныя зьявішчы неразумення сутнасці сацыялістычнай рацыяналізацыі і ішч. У вёсцы многія камсамольцы правялі висталасць пры правядзенні клясавай пралетарскай лініі, аб чым сведчыць значная колькасць фактаў «несупраціўлення» кулаку ў апошнюю кампанію хлеба агатовак і па самаабладанні. Як агульнае зьявішча, трэба адзначыць, што камсамол усё нішчэ павольна, ня гледзячы на ўсе свае дасягненні, праводзіць выхавальныя партыі і саюзных органаў аб ажыўленні і палітычныя форм, метадаў і зместу сваёй работы.

Порад зьведам стаіць задача ўважліва прааналізаваць усе працэсы развіцця камсамолу за праішчым час і на гэтай падставе вынесці пастановы для кіраўніцтва ў далейшай рабоце.

Бягучы паряд у жыцці краіны і партыі характэрны абстрактным клясавай барацьбы. Хлебзагатаўкі, шахцінская справа, выявілі сур'ёзнае эканамічнае на-ступленне капіталістычных элементаў, наступленне, адбітае пар-

сваёй прамысловы ў роўнасці зь вучэннем Маркса, Леніна.

Трэба на фактах прарываў клясавым ворагам пралетарскага фронту пучыць моладзь называць твар клясавага ворага і змагацца з ім. Трэба працаваць над развіццём рэвалюцыйнага чуждзя для названых клясавага ворага. Камуністычнае выхаванне ўскладняецца і абстрактна асабліва зместамі БССР, дзе няма буйной індустрыяльнай прамысловасці, дзе рабочая моладзь, асабліва яе новыя кадры вяртка зьявляюць рознымі віткамі з хроба-буржуазным абкружэннем, дзе ў наяўнасці розны рацыянальны склад рабочай моладзі, што стварае некаторую адарванасць рабочай моладзі ад вёскі, значнае беспрыце і г. д.

Камуністычнае выхаванне — цэнтральная задача, на якой зьезд павінен вынесці вычэрпваючую пастанову.

Задача сацыялістычнай індустрыялізацыі прамысловасці, кааперацыі і калектывізацыі сельскай гаспадаркі паставілі на ўвесь рост задачы культурнай рэвалюцыі. У сувязі з гэтым зьезд павінен вызначыць рад задач па ўзмацненні ўздзея камсамолу ў галіне культурнага будаўніцтва, у галіне будаўніцтва Беларускай пралетарскай культуры і г. д. Сур'ёзнейшае абавязанне павінна атрымаць пятае аб стварэнні працоўнай культуры, аб тым, каб моладзь патрыхтоўвала з сябе працоўных байцоў для фронту сацыялістычнага будаўніцтва.

З усімі гэтымі задачамі зьезд справіцца толькі ў тым выпадку, калі бязьлітна будзе ўскрываць усе недахопы і памылкі ў саюзнай рабоце, паставіць яе пад агонь жорсткай бальшавіцкай самакрытыкі, забяспечышы сваімі пастапомамі яе развіццё ў ЛКСМБ.

А. Бараньнікаў.

РОЗНЫЯ ВЕСТКІ

На тэрор — тэрор

ШАНХАЙ, 20. Кантонскія ўлады апублікавалі адозву да насельніцтва, дзе абяцаюць 10 000 дэляраў за арышт кіраўніка рэвалюцыйнага руху ў прыморскіх павятах правінцы Гуандун — камуністага Пан-Паа.

Гангконскія газеты паведамляюць, што ў Кантоне амаль штодня адбываюцца тэрорыстычныя акты супраць працоўнай кантонаскага ўраду і арганізацыі быццам знаходзіцца пад кіраўніцтвам камуністаў, якія хаваюцца ў прыгарадных вёсках. Паводле

Англія хоча міру з арабамі

ЛЕНДАП, 20. Клейтон, які названы англійскім урдач тым па аму ў правадароў араб і Ібн-Судан, выхоўвачора ў Лендану. Ізраілетам перамоў будучы італьянскі накіонт адносін Ізраіля і Палестыны і Транс'ірданіі. Першае шведзкім у Лендану Клейтон быў прызначаны Чэмпарленам і міністрам вонкавай справы.

Гандляваць хочучы, а прызнаць баяцца

ПЬЮ-ЕРК, 20. Паводле вестак з Буэнос-Айрэсу, аргентынскі ўрад падзяляе пункт погляду Злучаных Штатаў, які выказаны Белгам у адрозненні ад тым, што Злучаным Штатам супроць прызначэння СССР, але ва памірэнне савецка-амерыканскага гандлю.

най расійскай каварскай арганізацыі, дае выстарчальныя падставы для гэтых падазраванняў.

Да адказу фашысцкіх забойцаў!

Дзе падзеўся італьянскі рэвалюцыянэр?

МАСКВА, 20. Адзін з кіраўнікоў рэвалюцыйнага прафруку Італіі чыгуначнік Адзарыё ў пачатку 1927 году па патрабаванні Італіі і пры садзейнічанні Злучаным Штатаў быў арыштаваны ў Панаме. Адзарыё, як паведамляюць з Аргентыны, быў выданы Італіі, між тым ніхто ў Італіі на ведае, дзе Адзарыё. Значыць, — піша Лазоўскі — Адзарыё, які быў выданы фашысцкаму ўраду ў пачатку 1927 году, ня быў прывезены ў Італію, але туды дзе-ж ён? Што фашысцкія забойцы зрабілі з сваёй ахвярай? Адзарыё знік па дарозе паміж Панамай і Італіяй. Але з прычыны таго, што Адзарыё быў выданы ў рукі прадстаўнікоў італьянскага ўраду, дык відавочна гэтыя апошнія і арганізавалі гэтак патрабаванне знікнення. Нам вядомы ўхвалі фашысцкіх бандытаў, таму ня трудна зразумець, што справа тут ідзе аб намераным забойстве. Гэта цёмная справа павінна быць высветлена ўсебакова, трэба дамагчыся ў што-б там ні стала адказу — калі і які збылі Адзарыё. Да адказу фашысцкіх забойцаў!

Паход супроць чырвоных франтавікоў

У нядзелю, 15-га красавіка, нямецкі саюз чырвоных франтавікоў адзначыў пачатак выбарчай кампаніі дэманстрацый у Люстэртане, у Бэрліне. Праз два дні ласяцца гэтага, міністар унутраных спраў Кэйдэль, г. зн., жандар трэцяўскай баронаў і памешчыкаў, заявіў аб роспуску саюзу чырвоных франтавікоў. Таму, што гэта мера павінна быць праведзена мясцовымі ўладамі, дык Кэйдэль прасіў урады павасобных нямецкіх рэспублік далучыцца да яго распараджэння.

Замах на саюз чырвоных франтавікоў падрыхтоўваўся ўжо даўно. І ўсім добра вядома, што сапраўдным ініцыятарам гэтага пляну зьяўляецца сацыял-дэмакрат Зьвэррынг. Забаронаю саюзу чырвоных франтавікоў буржуазія хоча нанесці сур'ёзны ўдар рэвалюцыйнаму руху ў Нямецчыне і падрыхтаваць глебу для далейшых мерапрыемстваў, накіраваных супроць пралетарыята.

Наведванне лёрдам Біркэнхэдам Бэрліну, яго перагаворы з нямецкім урадам, уздзел у гэтых перагаворах англійскіх афіцэраў, кідаюць некаторыя сьвятло на сэнс забароны чырвонага саюзу франтавікоў. Буржуазны друк намагаецца на прыняцці расушчых мер супроць служакчых савецкіх прадстаўніцтваў і называе чырвоны саюз франтавікоў «авангардам Чырвонай арміі» ў Нямецчыне, які павінен быць сваячасова знішчаны. Нямецкая буржуазія падмацоўвае свой паход супроць рабочае клясы разгромам арганізацыі рэвалюцыйнага пралетарыята. Удар, нанесены чырвонаму саюзу франтавікоў, накіраваны супроць кампартыі ў ўсяго рэвалюцыйнага нямецкага рабочага руху. Перш, чым падыйсці да самой кампартыі, неабходна зруйнаваць яе перадавыя фарты. Адным з такіх

Шандунскай правінцыі (якім у Чыньцзэні Пулюоўна чыгунцы і па-сунулоў ўперад у накімку да Тайяну. Паводле паведамлення агента Сімбун Рэнга, шандунскай войскаўсім дэмаралізаваны і падзеньне Цзі-наня (галоўны горад правінцыі Шандун) няўхільна.

Прагэсты супроць паясылкі японскага войска ў Кітай

ТОКІУ, 20. Навіскі ўраг парашуў заявіць японскаму ўраду прагэст супроць адпраўкі японскіх войскаў у Шандунскую правінцыю, Шанхайскія, кітайскія газеты рэзка осуджаюць чынасьце японскага ўраду. Шанхайская кітайская сандлёвая палата і іншыя арганізацыі абмярцоўваюць пытаньне аб арганізацыі антыяпонскіх дэманстрацый супроць суроч адпраўкі войска ў Шандун.

Сьвілья японскай місіі ўтрыман прагэст пакісна з ўраду супроць адпраўкі японскіх войска ў Шандун.

Пакараньні сьмерцю

ШАНХАЙ, 20. Як даносіць з Чанша, там арыштаваны Чэн Ю-гуан, які зьяўляецца паводле цверджанняў, «змісарам цэнтральнага кабітэту кітайскай камуністычнай партыі». Чэн Ю-гуан прыгавораны да мэры сьмерцю. Кіраўнік задушанага войскамі Бай Цзун чы рэвалюцыйнага паўстаньня ў Ліліне (у 60 кілёмэтрах на паўднёвы ўсход ад Чанша) Сян Чын гу пакараны сьмерцю.

да спраў маскоўскага народнага банку для бухгалтэрскай рэвізіі.

Землятрасеньне ў Баўгарыі прычыніла вялікія разбурэньні

47 забітых, 200 параненых

ВЕНА, 20. Повея землятрасеньне ў Баўгарыі зрабіла большыя разбурэньні, чым папярэднія. У Філіпопалі разбураны павяз і пайсковая каварма і ўшкоджаны шмат тытуўных ськладаў. У многіх частках гораду выбухнуў пажар. Зусім рабурна 1.030 дамоў, 1.100 дамоў сталі няпрыгоднымі для жыцця. Палічваюць 20 забітых і 100 шкява параненых. У вёсках гораду палічваюць 27 забітых і 100 параненых. Штат вёскаў поўнасьцю або часткова знішчаны.

Грузазварот СССР — Чэхаславакія

Міністэраты шляху Польшчы, Нямецчыны і Чэха-Славакіі зацьвердзілі пастановы і акты, якія прыняты на канфэрэнцыі, аб укладзеньні непаарэднага грузазвароту паміж СССР і Чэхаславакіяй праз Польшчу і Нямецчыну. У зьвязку з гэтым Маршмашляху зьспруноў да міністэрату шляху гэтых краі з просьбай увесці непаарэдна зносіны з 1-га ліпеня.

гэтыя чуткі знаходзяць пацьверджанне ў тым факце, што некаторыя прадстаўнікі друку, якія толькі зараз зьявіліся на працэс, атрымалі білеты на ўваход толькі да 28 красавіка, г. зн. да сканчэння чытаньня розных дакументаў судовага сьледства і экспэртызы.

Магчымасьць зачынення дзьяварэй на час спрэчак знаходзіць сваё ўгрунтаваньне ў тым, што ў судовых колах лічаць, што працэс даў зусім ня тая вынікі і ня той палітычны эфэкт, які чакаўся ў пачатку.

У афіцыйных урадавых колах таксама выказваюць нездаволанасьць усім зваротам працэсу і лічаць, што пры яго пастаноўцы быў зроблен рад кардынальных палітычных памылак і што наогул правільней было-б ня ладзіць гэтага працэсу. У зьвязку з гэтым у апошнія дні зьяняўся і тон газэт. Частка польскай прэсы намякае, што ўся віна за палявэнне бальварускага руху і за арганізацыю «Грамады» падае на былі польскі ўрад.

ДА „ПРАЦЭСУ 126“

ВІЛЬНЯ, 21. Як паведамляе «Кур'ер Віленскі», па рашарадзеньні судовых улад з Вілы і Беларэстак пераведзена некалькі выдатных камуністычных дзялячоў, якія пасыла іх арышту знаходзіліся ў віленскіх астрагах. Перавоз зьяняўся ў Беларэстак мае сувязь з «працэсам 126», які 13-ымі днямі пачаўся ў беларэстакім акружовым судзе. Усе арыштаваныя абвінавачваюцца ў прыналежнасьці да кампартыі Зах. Беларэстакі і ў камуністычнай дзейнасьці ў 1921—25 гадох на тэрыторыі Віленскага і Беларэстакскага павятоваў. Віленская паліцыя пры «ліквідацыі» камі-

тэту кампартыі Зах. Беларэстакі арыштавала 60 асоб, сярод іх Л. Ковенскую, І. Сіхавіча, Р. Сіхавіча, А. Каміана і інш.

З тае прычыны, што камітэт кампартыі Зах. Беларэстакі знаходзіўся ў Беларэстоку, працэс абвешчана ў Беларэстакім акружовым судзе.

УВАГА: «Працэс 126» — тое-ж, што і «працэс 133», аб якім мы раз пясалі ў нашай газэце.

Справа ў тым, што паводуных былі вынесены з СССР, частка памерла ў турмаз. Такіх чынам асталася толькі 126 падушных.

ПЫТАНЬНЕ АБ АСУШЦЫ ПАЛЕСЬСЯ

ВАРШАВА, 20. Па ўчарашнім пасяджэньні біджэтнай камісіі союму пры абгаварэньні біджэту міністэрату грамадзянскіх работ выступіў блы старшыня саляту Трампчынскай. Трампчынскі закарнаў прагэст малярацый у Палесці і аспікі Півскіх балот. Трампчынскі ў сваёй прамове ўспоміў аб гутарцы, якую ён вёў у 1925 годзе ў Чырвоным і Войкавым. Трампчынскі тады аправаўнаў узгодзіць работы па асушчэнні балот ва польскім і савецкім баках. Чырвоны, паводле слоў Трампчынскага, згодзіўся з гэтай прапановай, аднак заявіў, што СССР ня мае сродкаў для арганізацыі малярацыйных работ. У адказ на гэта Трампчынскі зазначыў, што праз некалькі год праектам малярацый Палесся зацікавіцца замежны капітал і тады можна будзе знайсці сродкі.

Па думцы Трампчынскага, узгадненне работ польскага і савецкага сакоў было-б нажадана ня толькі з пункту погляду польскаму прадпрыемства, але і з палітычнага пункту погляду. Запрапанаваны СССР сумесную арганізацыю малярацыйных работ у Палесці, Польшча гэтым сямкам, па думцы Трампчынскага, даказала-б, што яна ня мае варожых намераў у адносінах да СССР.

ПАЛІЦЭЙСКІЯ ЦЭРБЭРЫ ДЛЯ СУПРАВАДЖЭННЯ ВЯЗЬНЯЎ

ВАРШАВА, 21. «Глоб Праўды» паведамае, што ў бліжэйшым часе павінна быць арганізавана спецыяльная паліцыя для суправаджэньня вязьняў. Відць, гэта «справа» гэтан пасунула ў перад, што зьявілася патрэба арганізаваць спецыяльныя атрады цэрбэраў.

Калі пучыць працу польска-літоўскія камісіі

ВАРШАВА, 21. Польскае тэлеграфнае агенства паведамляе: «Сьвілья ў Бэрліне адбылася пераа польскіх і літоўскіх прадстаўнікоў трох камісіі, утвораных у выніку польска-літоўскіх парамоў у Кенігсбэргу. Па паразе вызначаны наступныя даты пачатку працы кожнае камісіі: камісія па пытаньні аб сабрадзана 7-га мая ў Коўні камісія па пытаньні зносін, транзіту і эканамічных пытаньняў — 18-га мая ў Варшаве і камісія па юрыдычных пытаньнях г. зв. мясцовых асносінах — 21 мая ў Бэрліне.

ЗАЛЕСКІ ЕДЗЕ У ПОЛЬШУ

ВАРШАВА, 20. Польскі міністар замежных спраў Залескі вярнуўся з Рыму ў Варшаву.

Каб атрымліваць ГАЗЭТУ „ЗВЯЗДА“ 3 1 мая

БЕЗ ПЕРАПЫНКУ, РЕДАКЦЫЯ ПРОСІЦЬ АРГАНІЗАТАРАЎ ПАПІСКІ НА МЯСЦОХ ПАПІСКУ ЗДАВАЦЬ на МАЙ м-ц да 28-га красавіка.

ХАРКАЎ. 20. Секратар ЦК КП(б)У тав. Любчанка, які выступаў у прыватным на ўсеагульным зборы таварыства бясарэчанаў, сказаў: „Румынская буржуазія ачухавала сабе, як на пудзіне, бо для нас гэта, што мы толькі СССР, але і рабочыя і сяляне Бесарабіі не прымаюць нікальзона Украіненаруміянскіх бясарэчанаў. Стрыжнікі румынскіх сапраўды хочуць захаваць сваю ўладу. Але мы ведаем, што торор страшы для азіянак, а там, дзе гутарка ідзе аб месавым руку, ён загартавае нолю мас да парамогі. Румынскія кампартыя, румынскія і бясарэчанаў прапоўваў масы павінен праявіць максимум вытрымлівальнасці і арганізаванасці, каб у сапраўдны момант узарыць моцна, на бальшавіцку. Мы пераконаны, што справа сусветнай пралетарскай рэвалюцыі не са гарамі. Давайце ж працаваць для сусветнага Кастрычніка“.

Тав. Хвилья, у дакладзе аб эканамічным і палітычным становішчы Бесарабіі зазначыў, што да найм Бесарабіі эканартавала кожны год 100 млн. пуд. хлеба. Цяпер жыве яна менавіта хлеба панат для пракармлення насельніцтва. Вывучыўшы прасцельванні бясарэчанаў саўдзяства і строгае надатковае падатковае разарэнні на толькі беднату, але нават і сямейных сямей. За 16 год у Бесарабіі вымігравала больш 300.000 чалавек. За 5 год у Бесарабіі было 150 паўстаўняў.

Румынскія банды падрыхтоўваліся варад да юбілейных урачыстасцяў у пачатку вехону Бесарабіі. Прапаўдніцкіх мас Бесарабіі ў дзень гэтай урачыстасці будзе вярнуць асабліва наурока да акупацыі. Святла для прапаўдніц Бесарабіі наступіць толькі тады, калі над Вішынгам—сталявай Бесарабіі: гэта—уважліва чырвоны святло.

ЭКСКУРСІЯ НА КЕЛЬНІЮ ВЫСТАЎКУ ДРУКУ

МАСКВА, 20. Над старшынствам т. Халатава і ў прысутнасці поўнамоцна а прадстаўніцтва СССР у Німеччыне т. Крэсцінскага адбылася паслядзёнае выставачага камітэту па арганізацыі савецкага навісьню на міжнароднай выстаўцы друку ў Кельне, на якім створана асобная камісія. У склад яе ўваходзяць члены выставачага камітэту— Мікіцін, Далецкі і Волін і аднаўдзяны арганізацыі, а таксама па адным прадстаўніку ад савецкіх рэспублік. Камісія распрацуе п'ятнае аб арганізацыі экскурсіі па выстаўку.

ПАДРХТОУКА НОВЫХ СПЭЦЫЯЛІСТЫХ

МАСКВА, 20. З пачатку ЦК пралетстуду прамыяўці першасна дзельнае пытаньне аб падрыхтоўцы новых спецыялістах. З дакладам выступіў намеснік наркамасяўства РСФСР т. Хадароўскі. Дакладчык адзначыў, што ў вярхушцы ў паставамі аповіліта пачому ЦК і ЦКК верад вышэйшай тэхнічнай школы устае рад залач у справе стварэння новых кадрў спецыялістах. Неабходна стварыць больш спэцыяльны кадры тэхнічных спецыялістах у рабочых, азначна прысвятываць гэты кадры на вытворчасці. Прадстаўнік ВСНГ СССР т. Крэнат адзначыў, што справа падрыхтоўкі спецыялістах для прамысловасці ў сучасны момант неадназначна тэму і перспектывам развіцця прамысловасці. Яна вымагае карэкай выправы і палепшэння.

КАЛІ ТЭРМІН ВЯШАЙ ПІДПІСКІ НА „ЗВ'ЯЗДУ“ ЗАКАНЧАЕЦЦА У КРАСАВІКУ, НЕ ЗАБУДЗЬЦЕСЯ СВАЯЧАСОВА ПІДПІСАЦЦА НА МАЙ

М. Горкі аб працы і калгасах

СІМ ПІСЬМЕНЬНІКУ ЦЬВЕР. Цьверская камсамольская газета „Сімя“ атрымала ад М. Горкі артыкул. Гэта артыкул зьяўляецца адным з найбольшых (рэспубліка Наволяжа). Літургет Цьверска прасіў Горкіга адказаць — ці ён пралетарскі пісьменьнік, ці не. Горкі ў сваім артыкуле дае найбольш аўтэнтэчнае, якім павінен быць пісьменьнік.

Зьніжэньне цен на радыё-апаратуру

МАСКВА, 20. Паміж ВСНГ СССР і Наркамгандлем узгоднена пытаньне аб устаўдзяньні новых зьявіўных цен на радыё-прыборы. У сярэднім гуртовым цен на радыё-прыборы зьніжаны на 10 проц., а рознічым—на 7,5 проц. Новыя гуртовыя цены ўважляцца з 2-га красавіка, рознічым—з 1-май.

Абсталяваньне для Асістрою

ВЫДРЫЦА. (Уласны бар.) З Ленінграду прыбыла для Асістрою аўтарывіна фірмы „Тальбор“. Дрыўна ўжо курсуе па лініі Хлюсьціна — Выдрыца. Прыбыў таксама з Луганску трохвосевы паравоз для чыгуначнае веткі Выдрыца—Аракі. Паравоз 2 разы ўжо хадзіў для пробы па лініі Хлюсьціна—Выдрыца. Атрымаўся і траці рукавік для часовай электрастанцыі ў 300 конскіх сіл.

Іжнічым старэйшым урагні, бачыць паміж сабою аказаліся і, урэшце, прышлі да гэтаго вядома: бачыць агадзіўся вылучыць для сына адну карову. 20 п. бульбы, 5 п. жыта, пабудуваць яму хату, хл'ю і г. д. Такім чынам, стаўшы ўласнікам чэскага гаспадаркі Васіль Гарохаў аказаўся на ў ставе павіць азіянты.

Але праектары час Чэчэвіні РВК наведываў Магілёўскую агр. акадэмію ў якасьці камісія аб тым, што вадзел гаспадаркі—фізічным, што ўся камодыя была зроблена выключна з мэтай ўнікнуць вынаты азіянты, прысуджаных з Гарохава параслом.

Асобная камісія Вішэйшага Кантролю па азіянцкіх справах пры НКЗ скарэвалі вастанову Чэчэвікай райземкамісіі і, такім чынам, „гарой“ камодыі прымушан буць адмовіцца ад думкі аб вынатым сабе ад вынаты азіянты. С. ГАЛКІН.

КААПЭРАЦЫЙНЫЯ ВЫВІХІ

„Вялікія вынаходцы“ Задача Рэчыцкага прамысловага крэдытнага таварыства па абслугоўваньні сваіх сяброў неабходнымі вытворчымі матар'яламі абярнулася ў даволі арыгінальную гандлёвую сыстэму. Таварыства, пры ўлічваючы налічча сваіх грашовых магчымасцяў, заінец прызнаных на таварышня апараті 4000 руб. пусціла ў ход 29.000 руб.

Цяпер наглядзім, як жа праўленьне таварыства забяспечыць сваіх сяброў? Тут праўленьне вельмі перастаралася. Яно закупіла... фотаматар'ялаў за налічны грошы на 1.300 руб., з якіх прадалі толькі на 600 руб. і то аднаму фатографу далі ў крэдыт на 300 руб.

Як бачыць, праўленьне думала, што ў Рэчыцы ёсьць шмат фатографу, а іх аказалася ўсяго толькі 3. Ці яны думалі праўленьцы часам абавязваць усіх сваіх сяброў зьямацца ў фатографу кожны месяц—я ня ведаю. А калі і так, дык таварыства за тры месяцы ніяк не рэалізуе свайго фота-матар'ялу.

Мне здаецца, што трэба было б «паздымаць» гэтых праўленьцаў і рэалізаваць іх яшчэ разей, чым яны надумаліся аднамаць сяброў свайго таварыства.

Але гэта яшчэ ня ўсё. У праўленьні зьявіліся вялікія вынаходцы. Давайце набачым, да чаго яны ішчэ думаліся.

Яны думаліся апрацуць усё насельніцтва Рэчыцы ў скурацкія куртки і для гэтаго мэты закупілі шаўра на 9.000 руб., маючы надзею прадаць тавар. Краўцы пайшлі насустрэч праўленьню і ўзялі тавару 75 проц., а на 2.000 руб. пяходкага тавару засталася ляжаць і да гэтага часу.

І здарылася так, што нашых скурачкіх куртак насельніцтва не бярэ. І краўцом прыйшлося завесіць вакожныя вітрыны гэтымі курткамі, каб іх ня бачылі, каб ім ня было сорамна... за сваё праўленьне.

Наогул на паліцах кааператыву аказалася пяходкіх тавару на 9.000 руб., якія там залеглі і амаль на валох іх ня выдгнунуць.

Але-ж, ня глядзячы на гэта праўленьне не спалохалася, яно зьяніла ўрэшце... выхад. Папошэіку траба праці, і яны, даючы яму працу, адначасова ў прымусовым парадку даюць яму нікуды нягодны картон.

Застаецца пакадаць, каб праўленьцы Рэчыцкага прамысловага таварыства «паздымаліся» на адабытай імі фота-паперы, апрацуліся ў скурачкія куртки і зьямаць і свае твары на старонках „Зв'язды“, каб усё прапаўдніцкіх выважляюць вялікія рэчыцкія вынаходцы.

Новая зямля-новыя людзі

У камуне „Чырвоны Барацьбіт“, Чышніцкага раёну Віцебшчыны (Ад нашага спецыяльнага карэспандэнта)

Была летась такая гісторыя. Па Ільлю, які і ва ўсе разігійныя сьвяты, камунары ня спынілі працы. Напярэдадні адна камунарка адпрацілася ў вёску шчыта па хатніх справах. Але хутка ўся камуна, якая высыпала на палі, агорнутыя залатістым шумам жыва, даведалася, што камунарка тая не па хатніх справах хадзіла, а ў царкве ўсю абедню прастаяла. Як толькі на заўтра гэтай камунарка зьявілася на полі, бабы накідалі працу і пачалі строіць кніжы:

— Вось яна ідзе—яна «святалат»!

— Чаго табе тут трэба? Ідзі да свайго Ільлі ў камуну...

— Ты на яе працуй, а яна богу будзе маліцца!

Ляшоў—старшыня ледзь уняў ра-ўшоных баб. «Святалат» плакала і клялася, што больш у царкву нагой ня ступіць—хай ужо яе бог пакарае...

— Бог, бог, — вноў сьмяляліся дзяўчаты, — а ты яго бачыла—бога твайго? Які ён—шантэр алі брунет?

Ва ўсёй камуне ня ўбачыш на сьцяне ніводнага абраза, хоць ніхто гэтага афіцыйна не забараніў. Толькі ў аднаго дзёда Захара ляжыць у кўфры абраз «Скарбячай божай маткі» — дый той дзед на спектаклі дае. Затое на белых сьценках п'ятыце самыя рознастайныя савецкія паякты, выражкі з газет, тэлеграны «Беларускай Вёскі» аб паднісцы, шмат партрэтаў Левіна старога выданьня і стракацыя лэзунгі ўласнай вытворчасці.

Ад ралігі адмылі нека проста і няпрыкметна. Самі перасталі хадзіць у недаўкую Іванскую царкаўку, самі адмовіліся сьвятываць і вялікодэнь, і «Пятра» і коляды.

Дзядей хутка ўжо не вьзучуць хрысьціць. Калі аднойчы адна камунарка, хворая населья рэлаў, вельмі ўжо прасіла ахрысьціць яе сына, дык Заба паралісіла і зрабілі так: скавалі хворай, што ахрысьціць і, праўда, адвезьлі малюга ў вёску, але там.. зьявілі яму палёнк і прывезлі назад. Тая потым даведалася аб гэтым, напалакала і заблылася.

Маладыя сходаўца і жывуць ня толькі без царквы, але, за апошні час, і блз ЗАГС'у. І зусім па таму, што ў камуне вельмі ўжо «крылаты» гэты самы «крылаты Эрас». Не. У камуне я не аглядаў ні развічана-брульнякага падыходу да жапчыны, не наглядаў і салодзенькай рамантыкі ў адносінах паміж хлопцамі і дзяўчатамі.

Дзяўчына—таварыш на працы і буду ачыя матка. Спадабаюцца адзін аднаму хлопцы і дзяўчына—і добра. Маленькіх дзядей улетку аддаюць у лэсьлі і разам працуюць на палэх. Яснае, здаровае жыцьцё, яснае, здаровае людзі.

У хаце-чытальні гуляюць у шашкі

Увесь Іванскі сельсавет драмгуртку, сход партыйнай чэчкі, пасяджэньне камсамольскага бюро, ачыяка МОН'у, «П. Н.», Авіхім, ці піанэры наладзіць што-небудзь шумнае і вясёлае. Затое дрэнна па-стаўлена сама ненасрадна праца хаце-чытальні: газет малавата, дый тыя цяжка чытаць пры жывым сьвятле адзінай, дрэнна надэсчанай лампы; у шашкі гуляюць энэргічна і многа, а кнігі чытаюцца ня вельмі ахвотна, ды яны і не сьмэюць аказываць на бібліятэчных паліцах. Настаўнікі—іх тут цэлыя тры—ніяк ня могуць сабрацца прывесці кнігі ў парадак. Наогул, да рэчы сказаць, настаўнікі мала зьявіліся з усім кіючым грамадзкім жыцьцём камуны. Яны не дзе з боку, і нават іх праца ў школе...

чатырохгодны, што зьявіўсяца тут-жа побал, далёкая ад камунараў, на ла вядома ім. А між тым у школе ня ўсё добра. Дзеці камунараў—амаль усё яны піанэры—насьцяваюць у заўтраках дрэнна, і да гэтага часу ня былі ўжыты ў гэтых адносінах належныя меры. Дзеці гавораць чыстай беларускай мовай, а адзін настаўнік—здаецца, сам загадчык школы—да гэтай пары ня ведае добра ні мовы, ні граматыкі, і яго «беларускага гутарка» рэжа вуха бяскопчымі русіцызмамі. Паміж інымі, калі Іванскі сельсавет зьявруў на гэта яго ўвагу, настаўнік адказаў, што «я рускі і нікто мяня не заставіць гаворыць іначэ». А ўсё-ж такі няхай паспрабуе Віцебскі

а крапа—можа і «заставіць».

Камуну называюць «пупам Іванскай зямлі». І сапраўды—тут скапцэграфавана ўсё жыцьцё сельсавету. Самі камунары—на чале гэтага жыцьця. Гаршавін—энэргічны сакратар парт'ячэйкі камуны, закаваны ў скуравую куртку віцебскі чыгуначнік—цэлыя дні праводзіць у сельсавете, які задыхаецца над пільжарам тэрміновых гаспадарчкіх кампаній, і ўсё-ж такі праводзіць іх яе наложыць. Ляшоў таксама працуе ў сельсавете—ён намеснік старшыні яго. А лагодны, ціхі і ўдумчы Кавалёў, які ў камуне зьяўляецца галоўным скотнікам і шмат чытае літаратуры па сельскай гаспадарцы, кіруе бядаўчым камітэтам узаснадамамогі.

Гэты самы Кавалёў увесь ноўны

думак аб культуры. Яму баліць за тое, што яго таварышы ня зусім развітыя.

Ён гаварыў мне, што буць дамагацца, каб камунары больш читалі, каб у скотніку зрабілі лепшыя дацкія карчумкі, каб бабы спынілі свае сьваркі і не падымалі недарэчны гармідар...

Ён уважліва прачытаў у «Белнаце» артыкул аб калгасах, і на заўтра прывёс мне газету, каб і я пацікавіўся. Так ён робіць заўсёды. Прачытае—і параіць другому.

У канцы—наленькую спраўку. За апошні месяц камунары арганізавалі ў вакольных вёсках—Сяльцы, Прыстоі і Красьніцах—новыя калгасы. Зразумела, ім ня было-б гэта так проста зрабіць, каб сяляне ня ведалі аб жыцьці і працы камуны.

Перад ад'ездам мне давялося гутарыць ў Іванскім кааператыве з адным барадатым дзядзькам аб калектывізацыі сельскай гаспадаркі. Як довад супрот гэтай справы, ён прывёў такі «аргумант»:

— Глядзі ты—у бацькі два сыны, дык і то лату няма... А тут будзе цэлы гармідар...

А калі я на гэта напамніў яму аб камуне, ён нічога ня мог адказаць, абдэр вусы і змоўчаў.

І здаецца: абатруць дзядзькі вулсы, пудумаюць, паспрачаюцца, а ўсё-ж такі ў «камунію», нарэшце, усё запішуча.

Міх. Гольдбэрг.
Камуна «Чырвоны барацьбіт».
(Канец).

Літаратура — крытыка — мастацтва

С. Ліхадзіеўскі

Сьвята рабочае

Клюб заводу
Звоніць галасці,
Ну, а мне адасца—
Шаласяць аўсы,
Сьвёная горад
Родны мне таксама,
Холь а ё вёскі
Салавейнай сьня.

Завіталі
Іншы законы,
Новы зарплаті
Ў нас павяр.
Па трыбуна
Старшыня заўкому
Разьлівае словы,
Гучны сьпеў.

Два дзядузі
Во сталом шырокім,
Іх галовы крые
Сівіна.
Упіліся вочы,
Упіліся зрокам,
Галава ў мхелі—
Радасьць, знаць.

Гэта праца
Два яны гэрці:
Змырок змагалі
Трыццаць пяць гадоў.
Ад таго і словы
Узвіліся рою,
Ад таго і ў аснове
Новы дом.

Гэта тыя,
Сьвалі што зару нам,
Зораньку электры
Над гудкі.
Вось затым трымаюць
Сьвёны надарунак
Ад сямброў-рабочых
Рукі іх.

Клюб заводу
Звоніць галасці,
Ну, а мне адасца—
Шаласяць аўсы,
А на сьмену дзеду
Пры машыне ставе
Юны і здаровы
Дзедкаў сын.

ПЕРШЫ БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ТЭАТР І ЗАСЛУЖАНЫ АРТЫСТЫ А. А. МІРОВІЧ

М. Хведаровіч

Настроі...

Вясна, вясна!
Пястрымь лет жадавіну,
Імкньюці шыраца
За сьні далагала.
І я сягонья ўвесь у перыванні
Усладзіць пэлы сьвет
Вясёдай песьняй рад.
Абы хавіла слоў,
Абы хавіла сьлім.
Шчога не шкада—
Удзь жыльню аддам,
Бо там дзе учора—
мані галасіла,

Сягонья ў радасьці
Вялікая сьня.
І сьмеліні,
І першы
моцны

дух,
Стаю над перажыткамі—
старых эпох.

Яшчэ ня высказалі
крыўі людзкое духу,
Яшчэ ў жывых людзей
Жыве перападох.
І многа ў новым ў нас—
пязнаньне навінм,

І дрынага ішчэ—
Бары холь адбуляй,
Дык хіба-ж траба нам
Падэткамі рабіны—
Гудулю нашых дзён
Пітодзённа усцілаць.
Пр-помніце пару—
Віхура дзіка вала.
Хто ў бой на ворага,
А хто бароніць тыл.
І ў гэтым шуме дзён
Змагла юнантва сіла,
Халеру, сьліны тиф
І белыя фраты.
Таварышы мае!
Стары наш запавал
Рыхтуе ў новы бой
Юнанкі батальбн.

І як змаглі равей
Мы Сетых генэралаў,
Так зможам мы павяр
Балячкі нашых дзён.
Напружней крокі
Хто слабы,
Выйдзі в стромі
Павяда мы ішчэ
Да новых зраніч.
Мы новага жыцьця
Пязнанья гэрці,
Не ападом не дол
Гніз-м пязэткам ніц.
Я буду пець,
Як маці нас прасіла,
Працоўных сын,
У працы я агору.
Бо ў нашы дні
Агульнай творчай сілай,
Будуецца краіна Беларусь.

Сьвёныя Першы Беларускі Дзяржаўны Тэатр адзначае пяць год працы на беларускай сцэне рэжысэра тэатру А. А. Міровіча і сётуя вастаноўку яго п'есы «Кастусь Каліноўскі». За гэтыя пяць год працы т. Міровіча ў Беларускім Дзяржаўным Тэатры, тэатр значна вырас, узваціўся і зрабіўся сапраўдным ачагом беларускай тэатральна-мастацкай культуры. Можна з упэўненасьцю сказаць, што калі тэатр будзе ісьці такімі-ж крокамі і далей (а для гэтага ёсьць усе палставы), дык з яго атрымаецца вялікая мастацкая сіла. Беларускі тэатр увазе сваю лепту пралетарскага мастацтва ў агульную скарбніцу пралетарскай культуры. У гэтым росьце Першага Беларускага Дзяржаўнага Тэатру выдатнае месца займаў А. А. Міровіч, ён быў ня толькі рэжысэрам тэатру, яшчэ выхаваў а аматарскага гуртка мастацка-тэатральна калектыву, прыдгнуў да яго акторскія сілы, але і беларускім драматургам, п'есы яго зьяўляюцца аднымі з лепшых п'ес у Першым Беларускім Дзяржаўным Тэатры. Ужо адно тое, што гістарычная п'еса яго «Кастусь Каліноўскі» ідзе соты раз і заўсёды пры перапоўненых зборах, зьяўляецца лепшым довадам ле жы-вучасьці, сьвёнічасьці і мастацкага выяўленьня гістарычных падзей.

А. А. Міровіч за пяць год сваёй працы ў тэатры даў пяць беларускіх п'ес, блізкіх да сучаснага глядача, захавляючых яго свайй рэвалюцыйнай рамантыкай, свайй шчырасьцю, сучаснасьцю, свайм мастацкім афармленьнем, артыстычна-мастацкай іграй тэатральнага калектыву. Праўда, у гэтых п'есах можна заўважыць шэраг хібаў, але ў выніку п'есы прыемны для глядача; Міровіч — рэжысэр на-праўдзяў Міровіча—драматурга і Міровіч—драматург напраўдзяў Міровіча—рэжысэра. Гэтае супаданьне ў асобе А. А. Міровіча дража-

турга і рэжысэра для Першага Беларускага Тэатру, які меў бедны і прымітыўны рэпертуар, было палай знаходкай, зьяўлялася адным з важнейшых фактараў мастацкага росту тэатру. Характэрнай рысай Міровіча, як драматурга, зьяўляецца яго імкненьне даць п'есы сугучныя сучаснай сацыяльнай вносе, аднава-

даючы вастроям працоўных мас бурна-дынамічныя таксама, як бурна-дынамічны і перажываныя палі часы. Гэтая характэрная асаблівасьць п'ес А. А. Міровіча адчуваецца, пачынаючы з першай яго п'есы на беларускай сцэне «Машэка» і канчаючы апошняй — «Перамога». Ці блрэ А. А. Міровіч тамы для п'ес а часоў далёкага мінулага («Машэка» «Кастусь Каліноўскі», «Каваль-ва-явела»), ці з сучаснага жыцьця, усе яны прасякнуты барацьбой за вызваленьне, барацьбой за перамогу працоўных мас. Гэрці гістарычных п'ес А. А. Міровіча па розных повадах і матывах палымаюць змаганьне су-

проць панюў, але ў асьвое гэтага змаганья ляжыць сацыяльная іста-та— прыгнечаньне працоўнага ся-лявства панамі і баярамі.

Рамантычная афарбоўка п'ес А. А. Міровіча надае ім асаблівую калёрытнасьць таго часу, з якіх яны ўзьхты, робіць іх больш цікавымі для глядача. У п'есах з сучаснага

жыцьця А. А. Міровіч малюе, як адмоўныя зьявы ў нашым жыцьці — пені на сьвмы («Кар'ера т. Бры-галіва»), так і прабуе даць гэрціч-ную барацьбу з разрухай у першых часы савецкай улады, барацьбу за пабудову і наладжваньне на-шай гаспадаркі («Перамога»).

А. А. Міровіч ставіў ня толькі свае п'есы. Першы Беларускі Дзяржаўны Тэатр на-лічвае ўжо ў сваім рэпертуары болей 20 п'ес; значная частка з гэтых п'ес пастаўлена А. А. Міровічам. У рэпертуары Першага Беларускага Дзяржаўнага Тэатру ёсьць як перакладныя, так і арыгінальныя п'есы, але асноў-ная частка рэпер-туару складасца з арыгінальных; у гэтым вялікая за-слуга Тэатру; у калектыве тэат-ру выхоўваюцца свае драматургі, што пры нашай беднасьці тэатраль-ным рэпертуарам і драматургічнымі сіламі зьяўляецца надзвычайна каш-тоўным.

А. А. Міровіч, як рэжысэр, у сваіх паставоў-ках удала злучыў

беларускую музыку, балет і драму; гэта надае паставоўкам А. А. Міровіча беларускі нацыянальна-эт-награфічны калёрыт, багатацьце фор-маў, эмацыянальнасьць улівы на глядача, воль чаму паставоўкі Першага Беларускага Дзяржаўнага Тэатру з такой цікавасьцю гля-дзяцца масавым глядачом. Сваю працу ў гэтым годзе ў Віцебску і Магілёве тэатр правёў з трыум-фам: тэатр быў заўсёды перапоў-неным, паставоўкі грамадзкімі ар-ганізацыямі раскупляліся за месяц наперад. Рабочыя і павасобныя гра-мадзкія працаўнікі пры разьвітань-ні з тэатрам у Віцебску далі аб ім найлепшыя водзьмы. Тэатр ар-ганізаваў наўкол сябе рабочага гля-дача.

Посьпех Першага Беларускага Дзяржаўнага Тэатру палезыць усь-му тэатральнаму калектыву цал-кам, яго ўпартай напружанай працы, адданасьцю справе, але зва-ная заслуга ў гэтым і яго рэжы-сэра А. А. Міровіча. Паказваючы на дасягненьні тэатру, траба ад-значыць, што тэатр мае ішчэ і шчат недахопаў як ідэалігічнага зьвесту, так і мастацкага; але агульны напрамак тэатру (арыен-тоўка на масавага рабочага гляда-ча) зьяўляецца правільным і пры напружанай дружнай працы ўсяго калектыву цалкам гэтыя недахопы будуць выпраўляцца.

Рэжысэру тэатру А. А. Міровічу за яго выдатныя заслугі ў працы Першага Беларускага Тэатру даецца ганаровая годнасьць заслужа-нага артыстага; гэта першая га-нарная годнасьць, якую дае Бела-руская Рэспубліка працаўніку мас-тацтва; мы ўпэўнены ў тым, што А. А. Міровіч і Першы Беларускі Дзяржаўны Тэатр, дзе ён працуе, апраўдаюць гэтую ганаровую год-насьць.

А. Баліцкі.

ГРАМАТА

рэжысэру Беларускага Першага Дзяржаўнага тэатру Аўсьцігню АФ. Міровічу
У гэтым годзе скончылася 5 год Вашай рэжысэрскай мастацкай працы ў Беларускім Першым Дзяржаўным тэатры і сьвёныя адбываецца соты паказ адной з лепшых Вашых п'ес: «Кастусь Каліноўскі».

З вялікім задаваленьнем Народны Камісарыят Асьветы адзначае каштоўную творчую ролю, якую Вы адыгралі ў мастацкім росьце тэатру.

Праца ўсяго тэатральнага калектыву пад Вашым мастацкім кіраўніцтвам забясьпечыла тэатру сымпаты працоўнага глядача і заслужаныя мастацкія посьпехі.

Разам з выдатнай рэжысэрскай дзейнасьцю Вы выявілі сябе, як і драматург, даўшы тэатру за пяць год Вашай працы шэраг беларускіх п'ес, блізкіх да сучаснага глядача, за-хапляючых яго свайм мастацкім афармленьнем і артыстычна-мастацкім выкананьнем.

Адзначаючы гэтую Вашу дзейнасьць, вельмі карыснаю для працоўных Беларусі, Народны Камісарыят Асьветы на падставе паставы Савету Народных Камісараў БССР, надае Вам ганаровую годнасьць заслужанага артысты.

Народны Камісар Асьветы БССР А. БАЛІЦКІ.

Т. Кляшторны

Калі асядае муць

Урывок з паэмы

Х

Дольніз — блізніз,
Блізніз — дальніз.

Боны бягуць, заміраюць — бягуць...
Шубы, манто, галіфэ саматканы
Упалоўж па Савецкай снюць.

У античных аддэлах сталасяцаў,
Дзе каранован Хрыстос,
Я напалкала магутныя сяді
З чашай атручаных кроз.
Там,
Дзе ад раньня туманам надзілі,
Славячы імя Хрыста.

Рыхтуйцеся вандраваць

Вандраваньне выклікаецца здаро-вымі пачаткамі, якія ляжыць у ас-нове блышыннага развою чалавеч-чай асобы наогул і як часткі гра-мадства павасобна; яно, як і аскур-сія, — від надарожніцтва, але ў той час, як аскурсія мае справей вы-значаную мэту, пэўны накірунт і кароткатэрміновы, часьцей за ўсё,

меркаваньніў, параўнаньніў, аб-агуленьніў, наогул разьвіваюць ін-тэлект. Вандроўка сваімі ўражаньнямі лае грунт для далейшага разьвіць-ця і разам з тым зьяўляецца най-багацейшай інастронічай да ведаў вандроўніка.

Побач з культурным і асьвет-ным значэньнем, вандроўка мае і

Мертвыя дні жывой Афразіты,
 і мармуровы Хрыстос
 —Хто вы?...
 —Абложкі далёкага далняга,
 Госьці аджытыя вясюль...
 Мы—алкаголь,
 Мы—жадба пахвальная,
 Мы—гэта сьмерць і любоў.
 —Доўга над цемрай сусьвету пануючы
 Шмат нарабіў я крывавак падзей...
 Я—гэта бог,
 Я—Хрыстос няіснуючы,
 Створаны ў муках людзей.
 Я—гэта мара пакорных плябеў,
 Куплены потым народай цароў,
 Каб захаваць пад сьвятым маўза-
 леем
 Праўду, сумленьне, любоў.
 Я—гэта Рым,
 Я—антычнае Грэцыя,
 Я—гэта зброя сыяпага жраца,
 Я—ракавая пячаць індульгенцыі,
 Я—і нявольнік, і цар...
 Доўга над цемрай сусьвету пануючы
 Шмат нарабіў я крывавак падзей...
 Я—і слуга,
 І гасподзь няіснуючы,
 Праўда і крміда людзей.
 —Я—Афразіта,
 Багіня каханьня,
 Фэйварк жывога агня...
 Дзе нарадзілася першая тайна,
 Там нарадзілася я.
 Я не хадзіла к царом на паклоны,
 Я не прасіла кароны цароў...
 У царстве маём
 На існуе законуў,
 Вольнаму птаху няма берагоў.
 Там,

Гэй пры партфалі,
 З антычнаю лысай,
 Машч чыраончы, ш неі
 Бачыш на вуснах сьцюдзёных напі-
 сана:
 „Грошы, каханьне і сьмерць“.
 Далёкія—блізкія,
 Блізкія—далёкія.
 Бомы бягуць, заміраюць, бягуць...
 Шубы, манто, галіфа саматканныя
 Уздоўж па Савецкай снуюць.
 Гэта абломкі,
 Далёкая спадчына,
 Сэрду бадай не да іх;
 Грудзі хвалююць імкненьні гарачыя
 Палкі агонь маладых.
 Тут пачынаецца,
 Бязвусыя й лысыя
 Точаць сярпы і шылет...
 Заціца на кожным абліччы напі-
 сана:
 „Мы перайначым сусьвет“.
 Хтось адыходзіць...
 Прыходзяць другія
 З палкім імкненьнем вясні.
 Сьняцца аджытэму сны залатыя,
 Толькі дарэмныя сны...
 Хто з намі сілу сьгоньня паме-
 рыць?..
 Спыніць хто рух маладых?..
 Што нам сьгоньня Эўропа, Амэ-
 рыка...
 Заўтра дагонім і іх.
 Далёкія—блізкія,
 Блізкія—далёкія.
 Бомы бягуць, заміраюць—бягуць...
 Шубы, манто, галіфа саматканныя
 Уздоўж па Савецкай снуюць...
 Гэй пры партфалі,
 З антычнаю лысай,
 Машч чыраончы, ш неі
 Бачыш на вуснах сьцюдзёных напі-
 сана:

Што чытаць да „Дня Друку“

5-га мая прадаўнікі газет, часопіс і кнігі і ўсе працоўныя Савецкага Саюзу вноў бузунь сьвяткаваць „Дзень друку“.
 Калі 16 год таму назад пры стварэньні «Правды» толькі для сьведоммага чалавека было асян пазнавальнае вэ-
 чывнае рабочае газэты, дык зараз аргані-
 зуючая роля савецкага друку, яго ўдзел у сацыялістычным будаўніцтве, яго ўдзел у іх бачны былі народай Савецкага Саюзу не амаўляюцца больш нікім.
 Агульнае асьвета значэньня і залат рабочага друку зьявілася ў іх сабра-
 ным у двух зборніках—„Задачы ра-
 бочага друку“ (старонак 99, цана 45 к.) і „Аб рабочым друку“ (старонак 377, цана 1 р. 50 к.). У гэтых кніжках, асаб-
 ліва ў апошняй, складенай Э. Вон-
 дыктавым, няма ні толькі пагляды Ле-
 ніна на задачы і ролю друку, але і яго канкрэтны ўказаньні на мэрпры-
 емствы, пры дапамозе якіх рабочы дру-
 жэма стаць сапраўдным арганізатарам нас.
 Да другога зборніка даданы паставо-
 ны партыйных органаў аб друку і ўрывак з успамінаў т. Крупскай.
 Разьвіцьцё рабочага друку, кожны этап яго гістарычнага шляху мае пачаць ужо выстарчалым адбіць у нашай кніжнай прадукцыі. Эпоха „Іскры“, першага агульна-расійскага палітычнага марксысцкага газэты (1900 год), асьветлена ў кніжцы „Рубінштына і Станалёва „Іскра“ (старонак 93, цана 75 кап.), у зборніку

„Ленін і старая „Іскра“ (ст. 207, цана 1 р. 50 к.). Расказ у 1903 годзе аднаго „Іскру“ у рукі менавітаў. Буржуазныя арганізуюць сваю газэту пад кіраўніцтвам Леніна „Вперэ“ (1904 год), а пасля 11-га зьезду 1905 году „Пролетары“.
 Іноўныя тэксты гэтых газет выданы Гістартам („Вперэ“ і „Пролетары“).

І. Барашка

ТРЫВОГА

Прарэзьці ціш гудон трывожны,—
 Узняў на мне вадзіц пал...
 Мо' час, братні, капа стрыжоўны?
 Прышоў мо' швал?...
 І думні ўзбуджаны трывогай,
 А сэрца, сэрца выбівае тахт...
 Я знаю прастую дарогу—
 У баявы атрад...
 Лячу, лячу на крыльях ночы,—
 Увесь плаю, увесь гару...
 Адагад сьмелай зьліваюць вочы,—
 Пасьпець-бы на зару...
 Я лямант чую, таму узбуджан
 Працажным волічам гудна...
 Я чую стогны, бачу сьлёзам Бугу,
 Крыжавы сьлёзы бядна...
 І рэжа ціш гудон трывожны,
 У грудзях ўзьнімае вадзіц пал...
 Мо, час, братні, і шаблі з вожнаў?
 Прышоў мо' швал?..

6 выпуску, п. 10 р.) над рэдакцыяй і з прамоваю М. Ольмінскага. Абстан-
 ны вэгогальнай барацьбы перады 90-х
 галоў малое зборнік „Тэхніка больш-
 нікага падполья“ (стар. 326, п. 2 р.
 25 к.), дзе ў адвечайна лікавых на-
 рысках—ўспамінах *Вон-Брусевіча, Кра-
 сіна, Лялішскага, Ольмінскага* і інш.
 старых большнікаў апісанаеца работа
 падпольных друкавань і арганізацыя
 на трыхвэрсе негэгалнай літаратуры.
 1905 год даў магчымасьць рабоча-
 му друку стаць легальным, хоць і на ка-
 роткі час. Першы Савет Рабочых Делу-
 татаў ня мог абыйсьці без свайго
 органу, які выпускаўся ім легальна з
 17 кастрычніка на 14 сьнежня.
 „Вестыя савета рабочых дэпутатаў“
 выдзюцца гістарычным дакумантам
 пазнавальнага значэньня і даюць яскравы
 малюнак асноўных момантаў барацьбы
 да маскоўскага паўстаньня ў сьнежні.
 Пераходныя леныградзім Гістартам
 (Ленінград, 1925 год, стар. 100, п. 1 р.
 30 к.) „Вестыя“ пачынаюць стаць неса-
 меннаю дапамогаю на гісторыі сэрнай
 рэвалюцыі. „Вестыя“ былі дзесяць вы-
 даны з сацыял-дэмакратыяй, але фар-
 мальна зьяўляліся органам беспартый-
 ным. Партыйным большніцкім органам
 гэтага зьяўляўся выдзюцца легальна
 „Новая Жыць“. Поўны тэкст яе пера-
 выдзюцца Гістартам над рэдакцыяй
 М. Ольмінскага (4 выпускі, цана ко-
 жнага выпуску 2 р. 50 к.).
 (Працяг будзе).

не ведае толькі агульную яму мар-
 шрут у агульных рысах, адбываю-
 цы на працягу доўгага часу і пра-
 стору і г. д. Каб і не экскурсаў,
 дык кіраўнік экскурсіі ведае ня
 толькі тое, што ён пачынаць, па-
 кажа, але і дзе спыніцца, чым го-
 лад спажываць. Вандраўшкі-жа ве-
 дае толькі кірунак свайго вандру-
 кі. На яго шляху могуць спаткацца
 неспадбачаныя перашкоды, нечака-
 ныя прыгожасьці, патрэбы спыніць
 і г. д. Экскурсіі частацей за ўсё
 складаюцца з валакага ліку ўдзель-
 нікаў, вандрука-ж малага, а то і
 аднаго толькі ўдзельніка.
 Вандраваньне—гэта аглед найба-
 гацейшай, найцікавейшай у сьвеце
 калекцыі, музэю, якія завуцца
 жыццём. Яно ў большым разьмере
 дазваляе, у выпадку ахвоты, пры-
 няць удзел у гэтым жыцьці—на-
 раць, пакасіць, пакаваць і г. д.,
 г. в. аглядаць, пазнаваць ня толь-
 кі зрокан, але і матэрна. Жыцьцё,
 формы яго—бязьмежны і таму ў
 ім ёсьць усё новае і новае для па-
 знаваньня, асабліва ў часе вандра-
 ваньня. Усё новым і новым ура-
 жаваньні выклікаюць у вандруцы да-
 пытваюцца, гадуець здохнасьць.

Іама чаго, вразумела, успамі-
 наць, што вандраваньне загартоўвае
 фізычна.
 Але найбольшае значэньне ван-
 драваньня—крапазнаўчае. Вандруца
 вайдзе туды, пачынаць тое, што
 для даследчыка іначэ доўгія часы
 будзе цяжка неацэньваць. Ён даста-
 не найкаштоўвейшыя апісаньні і
 матар'ялы без вялікіх сродкаў. У
 працэсе вандраваньня ён вавуцьца
 быць даследчыкам і прынясе по-
 тым іначэ большую карысьць кра-
 пазнаўчай арганізацыі. Ён сваімі
 новымі і новымі знаёмствамі будзе
 папулярываваць крапазнаўства, па-
 ладзіць сувязі, заварбуе новых кра-
 пазнаўцаў і г. д.
 Гэта прынясе і яму вялікую кар-
 рысьць, і культурнаму разьвіцьцю
 краю.
 М. І. Вольмар.

Б уў дзень адважынку, падвор'е
 стала сухое і цёлае, і на
 прыстаў сабралася пагульць
 шмат мяшчанскае і сьлянскае
 людзасці.
 Хадавілі і сядзелі, чакаючы ад-
 гуду, пасажыры, а з імі іхныя род-
 ныя і знаёмыя, што іх праваджалі.
 Перамукі бойка прадавалі розную
 яду. Стрыжаньня, бля шанкі, кітай-
 цы вясілі марожанае, чысьцілі бо-
 ты і асабліва старанна, мусіць, дзе-
 ля сьвята, скалілі жоўтыя зубы і
 жартавалі, кудычучы нешта, што
 тутэйшыя жыхары разумелі, і сьмя-
 лзілі, а я ніяк ня мог зразумець.
 Нарэшце, я пацікавіўся і пра-
 біўся паглядзець, што там такое,
 дзе найбольшы натоўп людзей. Аказ-
 ваецца, рабы хлопчык-бяспрытуль-
 нік хадзіў, становіўся і пляў у
 грудзю, што яго зараз густа абсту-
 пала. Я пачуў, што ён яе пра му-
 ку.
 Муку маю адабралі,
 і на шыі падавалі...
 Пляў ён пра звычайную гісто-
 рыю з нядаўня мінулых дзён, і я
 меўся ўжо адыйсьці, але мне вель-
 ні спадабалася, што ён дзеля ака-
 манізму трашчаў нейкімі асаблі-
 вымі маленькімі клякоткамі, сьціс-
 вуўшы іх на адной у кожнай ру-
 ці, зусім, як трашчаль гішпанскі-
 мі касаваньнямі ў спаках.
 Я прыгледзеўся бліжэй, і мяне
 яшчэ болей здавілі яго вочы, на
 худым і бледным, моцна папаса-
 вым востра, твары. У вачю у яго
 было праўдлівае творчае надхален-
 не і далёкая ад гэтага неспа, за-
 смучонае цяпер, думка прыроднага
 мысьленьніка. Можна была паду-
 маць, што ён сьляны... гэтаму ж
 дапамагала сьмелая, але асьцярож-
 ная рудзасць з акю ён усвід-

ваў галаву і махаў рукамі—як у
 сьляпых.
 Сам я, пасля вайны і рэвалю-
 цыі, чую сябе трохі гістарыкам, у
 мяне вельмі лёгка вавручаюцца
 сьлёзы і паднірае комам дыханьне.
 Але тым-жа часам выпрацавалася
 ў мяне і пэўнае кіраваньне сабою,
 і, калі я гэтага не хачу, я па
 сваёй волі магу і не заллакаць, і
 не падуспыніць у грудзях кому.
 Тут мне было прыемна ня стры-
 мацца... Я ўбачыў перад сабой
 блізкага чалавека. І падобную блі-
 касьць да яго адчуваў не адін я,
 а ўсе, хто на яго глядзеў і слухаў
 яго песьню.
 Мала таго: звычайная гісторыя
 пра муку была толькі маленькаю
 прыгодаю ў цэлай паэме з яго
 жыцьця. Ён пляў, што быў змал-
 ку свавольны, што бацька яго,
 прышоўшы з вясельнае вайны, памёр,
 што маці хацела зрабіць сына
 чалавекам і аддала яго ў баграткі
 рэднату дзядзьку, але ён нікога
 ня слухаў і ішоў па сваёй волі,
 зьбег у горад і вработыся бяспры-
 тутльным...
 Пляў ён дэволі вяскальнымі рад-
 камі з дрэннаю рыфмаю і вельмі
 напавільнаю расійскаю моваю, але
 з тасім пачуцьцём і праўдаю, што
 ўсе яго вэзвычайна ўважна слу-
 халі, стараючыся цішай дугаць се-
 мячкі і меней гамавіць.
 Ён скончыў, зьвіль сваю старую
 і вялікую, не па мерцы, салдацкую
 шапку і выставіў яе перад сабою.
 Грошай яму кідалі мала, затое у
 адзін момант накідалі абаранкаў,
 пераікаў, цукерак, ён мусіў пачаць
 сесьці па пашок, і разгарнуў пры-
 поз, і туды пасыпаліся гэтыя да-
 ны. Я, чалавек ад прыроды ашчад-
 ны, гэтым разам так расчуліўся,
 што дастаў з кішэні і бля ўсёкага

Малы рызыконт

жалю кінуў яму ў шапку сярэбра-
 пага паўрубля. І хутчэй хачеў ад-
 сунуцца... Аж пачаў пакаў мне
 руку на плячо і стрымаў. Я азір-
 нуўся. Гэта быў высокі і немаза-
 ды ўжо матрос, з сьветлымі над-
 стрыжанымі вусамі на добрым і
 стройным, вя тутэйшым твары.
 Пасяброўску трымаючы мяне, ён
 ласкава сказаў: «Пусці, браце,
 хлопчыка...», а потым паківаў га-
 лавою, гледзчы на бяспрытуль-
 ніка, і больш суропа сказаў яму:
 «Хлапец, ты ня дурань, а ве сваё
 дарогаю пайшоў... На вёску
 ідзі, зямлю рабіць, або ў месьце
 шукай якога правільнага дзеля сь-
 бэ заняцца».
 На параход пайшлі мы з гэтым
 навучальным дзядзькам у матрос-
 кай вопратцы разам, гаворачы аб
 бяспрытульных...
 * * *
 Адна з сучасных улюбёных гу-
 тарак у дарове—гутарка аб бяс-
 прытульных. Ады іх вельмі хва-
 лідць за рознае дзівацкае гэройства,
 другія вельмі ганяць за разбэшча-
 насьцю і грубіанствам.
 На гэтых гутарках можна часам
 беспамылкова вызначыць, да якога
 сацыяльнага стану прыналежаць
 чалавек і якаў у яго натура.
 Калі хто ня ганіць і ня хваліць
 бяспрытульных, а толькі называе
 іх звычайным злом, з якім трэба
 змагацца, як і змагацца савецкай
 ўлада, дык напэўна гэта партыя;
 калі вадзіць—дык, пачынае, сябар
 камісіі па зваганьні з бяспрытуль-
 насьцю, калі звычайны,—дык ча-
 лавек, змучаны ўжо якім-небудзь

змаганьнем у сваім грамадзім
 жыцьці. Надхвалывае бяспрытуль-
 ніка, калі ня шчыра—дык ня-
 прыхільнік савецкае ўлады, калі
 шчыра—дык рызыконт, атактур-
 нік або проста невядлікага розуму
 чалавек. Вельмі ласе—вэрвоны са-
 вецкі служачы, хоць і беспартый-
 ны, але падта-ж, цераз меру, ад-
 даны новаму культурнаму сацыяліс-
 тычнаму будаўніцтву ў нашым
 СССР. Здаровы і сьняры селянін,
 а таскама рабочы з малою сьвядо-
 масьцю звычайна маўчаць, але яны
 бяспрытульных ня любіць.
 Усё гэта на момант прышло мне
 ў думку пасля размовы з тым
 матросам. Я не разумеў, чаму ён,
 матрос і чалавек разумны, так ня
 любіць бяспрытульных. Як гэта
 бывае ў дарове, ён на-халу па-
 сьпеў мне шмат аб іх сказаць.
 Ён казаў, што найбольш бяспры-
 тутльных вэздзіць цяпер улётку, чы-
 гунькаю. Едуць яны ў ськрінках
 для вугалля, на прыступках, тэн-
 дэрках, дахах, нават на востр пад
 вагонамі.—«Вылезе,—казаў ён,—
 другі такі в-пад вагона, як чорт,
 абадраны, абшэцканы, сьвёціць го-
 лым целам, лахманамі трасе, рас-
 пусьціць іх на ветру, як самаля
 апошняя брыда.» Кажучы так, ён
 у вяселлі забываўся, што патрэбна
 ўсё-ж-ткі малому хлопчыку адлікаць
 адвага, каб падарожнічаць на востр
 пад вагона. Далей ён з вэбляю,
 зусім ужо неапамагала мяне, жорст-
 касьцю выкрыкнуў, што бяспры-
 тутльнікі нашы—гэта форменныя
 паразіты. Я пачуў ад яго, што на-
 ны бяспрытульнікі вэзжджэюць у

Манчжурью, у Харбін, нават у
 Шанхай, і бывалі влопадкі, што—
 у Японію. З Японіі, казаў ён, іх
 зараз выкідаюць або забіваюць.
 Прызнацца, я падумаў, што ён на-
 піць.
 Між іншым, ён заўважыў, што
 на параход, усё-ж-ткі, бяспрытуль-
 наму пралезці дужа цяжка, і яго
 зараз высаліць, на першай-жа
 прыстані. Прынамсі, казаў ён, ня
 было яначэ вынады, каб нага бяс-
 прытульніка ступіла на борт „Пра-
 летарыя“. На гэтым амурскім па-
 раходзе, на якім мы цяпер ехалі,
 быў ён матросам.
 Якое-ж было маё здзіўленьне,
 калі трохі пагадзі, як параход
 наш адыйшоў вёрст пяць, а ўба-
 чыў на палубе—каго вы думаеце...
 Гэтаго самага бяспрытульніка, што
 пляў на прыстані!.. Цяпер ён здаў-
 ся мне зусім іншым, і я спачатку
 нават не пазнаў яго, думаў, што,
 можа, другі, але гэта быў ён, той
 самы рабы хлопчык.
 Надхадзіў вечар, сьцюдзінела,
 шырачэны Амур суропа хвалываў-
 ся, а чырвоны край неба адсьвеч-
 ваўся ненатуральнасьцю і зьмен-
 насьцю. Ужо ня цікавіла глядзець
 на далёкія залёныя берагі. І ў гэ-
 ты час ён выпіў зьведкуль на
 палубу і пагульваў калі пасажы-
 раў. Яму, відаць, падабалася, што
 пагляды ўсіх спыняюцца на яго
 маленькай асобе. А ўжо пасьпеў
 гдзесьці абшэцкацца, твар яго быў
 у нейкай сьмале ці сажы з салам.
 Адной рукою ён курьў, пунчаючы
 дымок ськрозь носік, а другою ўвесь
 час падцягваў нагавіцы.

Якраз міма праходзіў той ма-
 трос. Ён з агідаю агледзеў бяспры-
 тутльніка з галавы да ног, кінуў мне
 на яго і буркнуў:
 «Вось убіўся-ткі на „Пралетары-
 ры“, свалатаі Ну, нічога, у Ніза-
 вым высадзім».
 — Рукі кароткі!—адказаў яму,
 пачуўшы, бяспрытульнік, і такім
 тонам, як быццам і запраўды дужа
 цяжка было яго высадзіць. Усе ва-
 код засьмяяліся.
 І хто-б мог думаць, гледзчы ця-
 пер на гэтага малага, што жыць-
 лму засталася ўсяго некалькі га-
 дзін і што канец яго будзе та-
 кі страшны сумны і прасты...
 На другі дзень нашае падаро-
 жы, вельмі рана, калі яшчэ паса-
 жыры спалі, а вышаў пагульць на
 палубу—і заўважыў, што матросы
 чысьціць заненакоеныя і пагляда-
 юць у вадзін бок.
 І зараз з таго боку два матро-
 сы, адзін сьпэралу, другі адзала,
 павяслі на шэрэх ступнях невя-
 лікі камок, пасьрыты брэзэнтам.
 Аказваецца, учарашні бяспры-
 тутльны хлопчык залез пад ност,
 дзе на ланцугох ходзіць сэкстар па-
 раходнага руля. Завычай руль ро-
 біць адхіленьні на 20-40 градусаў
 ад асьяролку, і тады там можна сяд-
 зець. Але мусіць, на крутым па-
 вароце руль адразу зг' на борт,
 на 80-90 градусаў, і канцом сэк-
 тара прыціснула яго да сьценкі
 і раздушыла. Сьмерць была ў ва-
 дзін момант. Ніхто-б ня ведаў, але
 вахцёвы, замятаючы сьмяццё,
 заўважыў, што в-пад маста, дзе хо-
 дзіць сэкстар руля, тыраць ногі.
 Ён паклікаў адміністрацыю, і та-
 ды матросы выцігнулі малага ры-
 зыканта. Цяпер яны вяселі яго...

Усё гэта хутка пераказваў мне адзін
 матросік.
 Усё было вельмі проста... Але
 мне зрабілася так цяжка, быццам
 я быў вівонаты ў яго сьмерці. І
 зараз я падумаў аб старым матро-
 се. А-ж і ён быў тут—увесь блед-
 ны і, вэрацца, аж тропкі трэсься,
 так узнерваваўся. Ён заўважыў ма-
 не і кінуў мне галавою, паклі-
 каўшы:
 — Хадзі, братка... Паглядзі!
 Калі мы прышлі ў тую каморку,
 куды яго завяселі, насілікі сталі ўжо
 на століку і матросы з фэльчарам выхо-
 дзілі ў калідорчык. Стары матрос алкі-
 муў край брэзэнту, і мы ўбачылі сіці,
 перакрыўлены дзіцячы твар. У су-
 даражна зьведзенай, чорнай ад бру-
 ду, маленькай руцэ быў зацяты не-
 дакурачак папіроскі.
 Хто яго ведае, якім паглядам
 глядзеў цяпер на мёртвага стар-
 ого матрос, але я пачуў, як ён
 уздыхнуў і сказаў:
 — Курэц... Вось табе Шанхай і
 Японія... Навэздзіўся...
 Потым ён ішоў закрыў яго—і
 мы выйшлі. У калідорчыку ён уздуў
 мяне адною рукою за плячо, як на
 прыстані, і пацягнуў у дымнейшы
 куток. Тут ён закрыў сабе вочы
 другою рукою, ціха плясуючы да-
 лоняю па твары, і моўчкі паківаў-
 ся, як ад зубнога болю.
 Я думаў, чаго ён таў?
 А ён моцна ціскануў мяне за
 плячо і глухім, зусім зьмененым
 голасам, з балючаю натугаю ска-
 заў:
 Эх, братка... У мяне-ж свой гэ-
 кі... сволач... ня ведаю, дзе і што...
 шалэецца.
 Якраз гэтым часам „Пралетары“
 падходзіў да сьала Нізавога. Тут
 аддалі цэла хаваль.
 Максім Гарэці.

ЗЯМЕЛЬНЫ СУД

Ад купана бедняку

У Марка Смалеўскага, селяніна Віцебскага раёну, было 25 дзесяцін зямлі. Зямельныя органы парашылі зрабіць абрэзку гаспадарку Смалеўскага, з прычыны таго, што ён меў зямлі больш устаноўленай нормы, і перадаць лішкі беззямельнаму селяніну.

Але Смалеўскаму надта-ж не хацелася разьвітывацца з некалькімі дзесяцінамі зямлі і ён са сваім сынам пусьліўся на хітрыкі. Вырашаўна было, каб сьмі неадкладна ажаніўся. Няважна, з кім, толькі-б ажаніўся, і тады сям'я ў іх павялічыцца, а на большую сям'ю пакінуць больш зямлі.

Язэп (сын) хутка знайшоў сабе дзяўчыну, абяцаўшы ёй праз некаторы час узяць шлюб у царкве і ўвесці яе ў сваю гаспадарку; а пакуль што ўгаварыў яе зарэгістравацца ў ЗАГС'е.

Каморнік усё ж такі адмовіўся ўлічыць «скарасьпелую жанку» Язэпа і абрэзку зрабіў, склаўшы з лішкаў самастойную гаспадарку,

якую ён герадаў беззямельнаму селяніну Лебедзеву.

Але Марк Смалеўскі не супакойваўся. Ён парашыў ва што-б там ні стала дабіцца звароту яму зямлі і падаў скаргу Віцебскай акруговай зямельнай камісіі на тое, што пры абрэзцы ня ўлічылі яго нявестку. Да гэтай скаргі ён прылажыў даведку ад ЗАГС'у. Нічога не падазраючы, Віцебская акруговая зямельная камісія, парашыла скасаваць праект абрэзкі і перадала яго для новага складаньня.

Але тут здарылася выпадковасць. Адчуваючы, што справа амаль што выйграная, Язэп пачаў адмаўляцца ад сваёй жанкі і ад увяду яе ў сваю гаспадарку. Тады яна зьвярнулася ў раймаддзель з просьбай пакараць машэнініка.

Сельсавет пацьвердзіў фіктыўнасьць шлюбу. На гэтай падставе асобная калегія вышэйшага кантролю Наркамзему пацьвердзіла праект абрэзкі і парашыла перадаць зямлю селяніну Лебедзеву.

М Е Н С К

Аб'яднаньне менскіх вакзалаў

Вакзал МББ чыг. закрываецца. Адзіны пасажырскі вакзал на ст. Менск, Зах. чыгунак

Камісарыят Шляхоў Зносін канчаткова вырашыў пытаньне аб аб'яднаньні вакзалаў Маскоўска-Беларуска-Бальтыцкай і Зах. чыгунак у станочным сэнсе.

У сувязі з гэтым, вакзал станцыі Менск МББ чыг. у гэтым-жа годзе для пасажырскага руху закрываецца. Усе пасажырскія апараты пераносяцца на вакзал Зах. чыгункі, які ўжо поўнасьцю адноўлены і абсталяваны.

Аддзяленьне шляхоў МББ чыг. у Менску атрымала праект пабудовы веткі з маскоўскіх шляхоў непасрэдна на вакзал Зах. чыгункі. Прыступлена да разьбіўкі веткі, якая пачнецца ад пераезду МББ чыг. у гарадзкой бойні. Пабудова веткі павінна быць скончана ў сярэдзіне лета.

1229 новых настаўнікаў

Па прыблізных падліках Народнага Камісарыяту Асьветы, у гэтым годзе пэдагагічныя ўстановы БССР выпусьцяць 1.229 настаўнікаў. Падфак у гэтым годзе выпускае 280 асоб, пэдагагічныя 2-х гадовыя курсы—480 і пэдагагічныя тэхнікумы—469. Усе скончышыя падфак будучы накіраваны ў 2-гі камітэнтр сямлёдак, прафішколы і школы сялянскай моладзі. Яны будуць персанальна размяркоўвацца па акругах Народным Камісарыятам Асьветы.

Усе скончышыя пэдагагічныя і пэдакурсы будучы накіраваны ў школы, якія будуць адкрывацца паводле пляну ўсеагульнага навучаньня.

БІБЛІЯГРАФІЯ

В. Сташэўскі. «Музыка Цьвілёўскі». Камэдыя ў 2-х дзеях (3-я карцінах). ДВБ. Менск, 1928.

Васіль Сташэўскі ўжо выпусьціў некалькі п'есак, прызначаных для выкананьня, а некаторыя для дэляжага, тэатраў. Камэдыя «Музыка Цьвілёўскі» в посьпехам можа быць паказана на толькі дэцым, ня толькі сялянам, кавалачка быту якіх тут паданы, але і на запікальці і рабочую масу сваім камізмам. Для вёскі гэта камэдыя важная, што для не пенадобра асабліва дэкарацыя. Гэту п'еску можна ставіць, як гаворыць сам аўтар, панат ня маючы сцэны—у чыталыні, школе.

У калыты «Музыка Цьвілёўскі» В. Сташэўскі дае абразок адносінаў розных сьляня адсталяў вёскі да пасьпешнай газэты, якую выпускалі моладзь. У пасьпешнай газэце працігваецца самагоншчык, каваўтарат і зьмяшчае шаржы на музыку Цьвілёўскага. Апошняга гэта вельмі абразіла і ён дае на чым спякот стаць удаву Прузыну за тое, што нібы фокус гэты—справа рук ле сына. Прузына падае ў суд на Цьвілёўскага, і другая дзель якрэз прысьвечана разгляду гэтых справы ў судзе. На Цьвілёўскага накладаецца штраф, але гэтыя грошы ён зарабае за ігру на вясельні дачкі Прузыны.

Вось касьцяк, добра і сакавіта абразіты пад паром Сташэўскага ў строй камічных абразок быту адсталяў нашага сьляняства, бо ў кожнай вёсцы ёсьць яшчэ Цьвілёўскі, які абраўняцца градам лаянкі за найменш абразу, ёсьць Прузыны, што ня каб во палаялі іх дачок, каб пашкоўзіла ім выйсьці замуж, ёсьць Астрэйкі і іх «тым», «асоне», «наісь», ёсьць, урэшце, самагоншчыкі, якія, дучы закарпунтымі за жывое, набухну пацуюць несьвіломых асоб на расірава сваю крыўду.

Паогула, камэдыя «Музыка Цьвілёўскі» зьяўляецца такою п'есаю, якая, на наш погляд, патрэбна і будзе мець посьпех на вясковай сцэне. Яна ў некаторай доті мае сваім зьмяслом падобнасьць да «Суду» Галубка, але ў той час, Галубок высмейвае рознае паласка пачатства дэрэвалюцыйнага часу, Сташэўскі трапіць пака нае кавалачка адсталяў часткі сучаснай вёскі.

Другая карціна 2-й дэі яні аусім акачана, аўтар дае тут шырокае поглядзеінасьці самім драмгурткам.

УВОЗ ЗАГРАНІЧНАГА АБСТАЛЯВАНЬНЯ У БССР

Пагодле пляну напярэдняга году ўве сна для беларускіх заводаў новага абсталяваньня прыблізна на паўтара мільёны рублёў. У гэтым годзе імпартна плян абсталяваньня вылічана на ў меншай лічбе.

У першую чаргу імпартнае абсталяваньне будзе ўвозіцца для тых галін прамысловасьці, якія займаюць асаблівае месца ў экспарце.

Першае месца па ўвозе абсталяваньня займаюць фабрыкі зааляк: «Чырвоная Бярэзіна», «Дняпро» і «Вавуры».

Другое месца займае імпарта абсталяваньня для прамысловасьці,

якая выпускае на рынак масавыя тавары, асабліва сьляняскага спажываньня (галянтарыя, тэкстыльныя тавары і г. д.).

Мэталатраст заказаў абсталяваньне для заводаў, якія ўваходзяць у яго склад. Атрыманьне абсталяваньня дапаможа Мэталатрасту перайсьці на масавае машына-будаваньне і павялічыць вытворчасць сельскагаспадарчых машын.

З заказаў абсталяваньня для новых вытворчасцяў, трэба адначыць заваз Скуртрасту для жалезна-глевага заводу.

Прыезд пісьменьніка Пэрца Гіршбайна

Учора прыехаў у Менск з Варшавы вядомы яўрэйскі пісьменьнік—драматург Пэрца Гіршбайн. Пісьменьнік прыехаў у СССР для азнамленьня з культурнымі дасягненьнямі краіны і а вышэйшым яўрэйскага пытаньня ў СССР. Гіршбайн прабуае ў СССР 3 месяцы.

Пазыка добрабыту г. Менску

Прэзыдыум Менскага гарсавету вызначыў камісію ў складзе тав. Рабіновіча (старшыня), Танкілеўскага (Акрфа) і Гальперына (Наркамфін) для вывученьня пытаньня аб выпуску гарадзкой пазыкі на мэты добрабыту гораду (вадаровод, трамвай і г. д.). Мяркуючы выпусьціць пазыку на суму 600.000 руб.

Каапэрацыйнае сялян у Менскай акрузе

За 2-гі квартал у Менскай акрузе арганізавана 29 вытворчых каапэратываў, з іх 10 малочных арцеліяў, 12 кагаслаў, 2 машыныя таварыствы і г. д.

Апача таго, уягнута ў сыстэму сельска-гаспадарчай каапэрацыі 16 «дзікіх» аб'яднаньняў.

Новыя чыгуначныя пакгаўзы і пляцформы

У зьвязку з разгарненьнем грузавапарту на чыгунаках Беларусі ў гэтым годзе намячаецца пабудова на ст. Коханова новых пакгаўзаў і пляцформ, на ст. Вітэбшчэйскай будоўля крытая пляцформа, а на ст. Менск МББ чыг. адкрытая. Работы будуць каштаваць некалькі дзесяткаў тыс. р. Да іх будзе прыступлена сьледа. Адначасна будоўля шарагавора на перадачы пакгаўзаў у м. Менску пад ведама МББ чыг. для грузавак работ.

Чырвонаярмейскія сталожкі ў лягэрах

Для найлепшага абслугоўваньня чырвонаярмейцаў у аэрыял лягэрага збору, ЦДРК паставіла арганізаваньне сталожкі і п'яць к'рам у лягэрах Чырвонае Урочышча і Банцароўшчына. Адпаведныя с'юды на абсталяваньне новых памішканьняў пад сталожкі.

Паведамленьні

— Горрайшэфраўльняне даводзіць да ведама ўсіх вынаа. бюро шэф. танарыства гарадзкога раёну, што сегодня 22 красавіка г. г. а 12 гадз. дні ў клубе Друкароў (вул. Леніна) адбудзецца суд над растрачакам шэфскіх грошай быў. старш. выкан. бюро шэфтаварыства Белдзяржвыдавцтва.

Запрашаюцца ўсе ровііянцы камісіі ГАРРАЙШЭФТАВАРЫСТВА.

— Менская гарадзкая краязнаўчая канфэрэнцыя адбудзецца сьвіня, 22-га сьвіня, а 11 гадзіне ў аўлі клубе Акрывацкаму (Плян Волі, д. № 4, 2-гі надз'езд, 3-ці паверх). На канфэрэнцыю запрашаюцца ўсе сабры т-ва, настаўнікі, студэнты і ўсе, хто цікавіцца краязнаўчай справай. Пасьля канфэрэнцыі—экскурсія на краязнаўчую выставку.

— У аўторак, 24 красавіка, а 8 з п'яць гадзіны ўвечары ў актавай залі БДУ адбудзецца адчыненне схода калектыву КД б'В пэдафу. У парадку д'яч—справязачка студэнцкага прадстаўніцтва ў д'якацы пэдафу т. Круціцка.

— У сьрэду, 25 красавіка, а 7-й гадзіне ўвечары, у малой залі клубу ім. Кавалевіча адбудзецца адчыненне схода калектыву КД б'В пэдафу.

Экскурсіі рабфакаўцаў у Крым і Ленінград

Прэзыдыум рабфаку БДУ арганізоўна ў гэтым годзе экскурсіі рабфакаўцаў у Крым і Ленінград. У экскурсійных групах ўвойла на месяц 50 чалавек.

Попыт на працу

На 23 красавіка д-я пасылкі на працу па сьмцы будоўнічой патрэбны для Белжылсаагу—э чорнаробчых сь сьлінь у замованьнях, для Белдзяржстраву—3 расшыўчыкі і для Белжылсаагу—1 каменаблоа.

Радые-перадача

23-га, паяндзелак

6.00—6.30—Гутарка 3-я з рабсёлкарамі: «Як павіным працаваць с'юды газэты і рабсёлкараўскія гурткі». 6.30—7.10—Беларуская радые-газэта (з літ. адл.). 7.10—7.40—Гутарка аб У. І. Леніне—ляк. Фрыдман. 7.40—8.10—Дэклад: што сьлязю 15 парт. везд аб налект. с-г—ляк. Прудэрэнсаў. 8.10—10.0—Канцэрт.

Менскі трамвай

20-га красавіка міжведомствена камісія пры Менсагасе заслухала даклад загадчыка аддзелу добрабыту ішчынара Кітавіча аб аскаівым праекце пабудовы трамвая ў Менску.

Праект у асноўным ухвалены Але варата ўнесла ў яго рад карэктыву. Прычына неабходным працігнуць лінію да Койданаўскага тракту замест пракадзі лініі ў вакзала МББ чыг. Пытаньне аб трамвайным парку заірапавагана перагледзець і высветліць мэтаэалянасьць пабудовы гэтага парку на Камарскай плошчы з тым, каб магчыма было скарыстаць май тэрні заводу «Метал» для рамонту вагонаў.

Зацьверджана пабудова лініі першай чаргі па маршруце Койданаўскі тракт-Камароўка. У гэтым годзе мэрзэцця пр класьці 6 з падловай кіл штраў д'яаінога шліхту. Вагоны будоўля шырокакалейныя 24 месц.

Для ўсталяваньня ўсіх пытаньняў, зьвязаных з пабудовай трам-

Як праходзіць рэалізацыя пазыкі ў БССР

Паводле даных Наркамфін у 16-га красавіка, рэалізавана па БССР сьляняскай пазыкі на 1.956.087 руб. З іх па акругах: Бабруйскай—433.200 р., Віцебскай—202.370 руб., Гомельскай—234.292 руб., Менскай—273.992 руб., Магілёўскай—220.052 руб., Мавырская—241.380 р., Аршанскай—192.745 руб., Полацкай—158.055 р.

Трэба адначыць, што за апошні два тыдні рэалізацыя сьляняскай пазыкі моцна пасунулася наперад. Ёсьць такія акругі (напрыклад, Мавырская), якія выканалі заданьне больш, чым на 100 проц. Паллягнута Віцебская і Магілёўская акругі, якія ўвесь час адставалі.

З агульнай сумы ў сьляняскай менавасьця рэалізавана 1.507.765 рублёў. У вайсковых частках рэалізавана 359.930 р. і рэшта ў гадзінах.

Зэтка

гульня чыталоў „Зьвязды“

Адказы

1. М. Чарот (апаз. „Чалавек, які не нарадзіўся“).
2. Асобныя матэры ў расьлінных і жывёлых прадуктах, якія зьяўляюцца асабліва важнымі насьцеаамі жыцьця.
3. У выніку прапамленьня дажджавымі кроплямі сонечнага сьвятла.
4. Землячарпальна машына.
5. Пры перагонцы самалётага ооку хвабных дрэў.
6. Прэзыдэнт Інбелкульту.
7. Гара Эвэрэст у Азіі—8,3 вярсты.
8. Члены саюзу левых намуністых Нямецчмы, які арганізаваны К. Лібніхтам і Розай Люксэмбург у 1914 годзе.
9. Праца членаў кампартыі Заходняй Беларусі, які пачаўся ў Беласток у 17-га красавіка 1928 г.
10. Член партыі эсэраў, які забіў у 1905 годзе вялікага князя Сьвіслацкага ў Маскве.
11. „Профэсійналы саюз“ у 1919 годзе.
12. У Вялікім аніяне—8,5 вёрст.
13. „Уоркеры Парты“.
14. Данцыг.
15. Можна слухаць і таго, і другога, але не супрачыць.
16. Была.
17. Рабочы унівэрсытэт.
18. Я. Сьвярдлоў.
19. Войнаў, Вароўскі.
20. „Новая Рэйнская газэта“.
21. Італьянскі патрыёт, які змагаўся з аўстрыйскім і папскім ігам.
22. Вядомы расійскі народнік-п'оманьнік і крытык 19-га стагодзьдзя, які прасьвэдаваўся царскім урадам.
23. Сьвіслач.
24. Крапіва.
25. Палярная вобласць.

Пытаньні

1. Якая самая вялікая бібліятэка ў СССР.
2. Калі быў Ленскі расстрэл.
3. Павявене ўталіцу Чэа-Славакіі.
4. Што такое карэктур.
5. Якая пэч называецца мартэнаўскай.
6. Якая опэра ўпаршчыю была пастаноўлена на беларускай мове.
7. Што такое ратацыйна машына.
8. Што такое люблінская вулія і калі яна была.
9. Хто аўтар п'есы „Бастусь Каліноўскі“.
10. Што такое райстаа.
11. Колькім д'яарам раўняецца фунт стэрлінгаў.
12. У якой краіне была пабудавана першая чыгунка.
13. У якой краіне была пабудавана другая чыгунка.
14. У якой краіне была пабудавана трэцяя чыгунка.
15. Хто такі Рабіндранат Тагор.
16. Шэфач якога карабля Балтфлот зьяўляецца членам БССР.
17. Які лётнік першым пераліце Атлянтычны аніан.
18. Дзе выходзіць і чым арганізавана зьяўляецца газэта „Юманітэ“.
19. Што такое Рода-Намінта.
20. Хто такі Рут Фішар.
21. Дзе нарадзіўся Горкі.
22. Што такое мнемоніка.
23. Над якім по ўдніням піша вядомы бел. пісьменьнік П'лаўскі.
24. З чаго з абываецца б'явоніа.
25. Ці мае ўліаў маладзік на ш'двор'е.

УВАГА: Прочытачы таварышчэ адпавядаць на пытаньні ў гэтым нумары.

